

Posudek na bakalářskou práci

Vojtěch BAŽANT, *Obraz francouzských a burgundských zemí očima pozdně středověkého českého cestovatele*, vedoucí práce doc. PhDr. Martin Nejedlý, Dr., Praha 2010, 51s.

Téma bakalářské práce Vojtěcha Bažanta nezapře svůj původ v česko-francouzském historickém semináři doc. Martina Nejedlého. Jejím jádrem je rozbor dvou pramenů, které zrcadlí zkušenosti českých středověkých cestovatelů z návštěvy Francie a Burgundska – cestopisů panoše Jaroslava a Václava Šaška z Bířkova. Oba autoři byli činní v diplomatických službách Jiřího z Poděbrad a jejich díla podávají zprávu o mnohem větší škále krajů, než jen o panství Ludvíka XI. a Filipa Dobrého. Vojtěch Bažant to bere v úvahu a v úvodních částech své práce zohledňuje širší kontext. Ve stručnosti rovněž předesílá několik obecnějších úvah o historiografii a terminologii (s. 6-8). To považuji za velmi vhodné, neboť tím práce získává pevnější základnu a téma jasnější obrysy (autor zde „obraz zemí“ pojímá především jako obraz jejich obyvatel).

Zájem o teoretické pozadí historikovy práce probleskuje na více místech bakalářské these Vojtěcha Bažanta. Přitom se ale autor drží svého tématu, takže jak teoretizující pasáže, tak kontextuální úvod vytvářejí základnu pro následující výklad. To platí pro část 2, která podává úvod do problematiky cestování a stručně rýsuje základní souřadnice (s. 9-18). Tento úvod je kompaktnější a přínosnější, než tomu bývá u obdobných kapitol ve studentských pracích zvykem. Je to právě díky tomu, že se líčení opakovaně vrací k postavám Šaška a Jaroslava a čtenáři je tak vždy zřejmé, proč se o tom kterém jevu hovoří. V pasáži o království Jiřího z Poděbrad je patrná snaha o kritický přístup k národní historiografii a o recepci novějších názorů na tuto epochu. Takový zdravý revizionismus je jistě na místě, někdy však při absenci širší argumentace vyznívají některá konstatování poněkud apriorně (např. problematika humanismu doby poděbradské je jistě komplikovanější, než lze naznačit na několika řádcích).

Třetí oddíl – vlastní rozbor obou hlavních pramenů – odráží jejich pečlivé prostudování a schopnost vybrat a utřídit to podstatné. Zejména v pasáži o deníku panoše Jaroslava (s. 19-30) se autor vymanil z vleku pramene a nesklouzl k prostému výčtu. Kapitola je dobře strukturovaná, pramenné doklady jsou zde tematicky roztríděné a podávají výstižný obraz o vnímání a hodnocení jednotlivých sociálních vrstev západní Evropy. Celkově lze každopádně říci, že v této z hlediska zadaného tématu ústřední části Vojtěch Bažant prokázal, že umí číst a interpretovat prameny a formulovat na jejich základě historiografické závěry.

Posuzovaná bakalářská práce těží ze skutečnosti, že se dochovaly dvě zprávy o cestách obdobného charakteru, které od sebe dělilo jen několik málo let. Stranou přitom zůstal další soudobý pramen o téže výpravě, cestovní deník Gabriela Tetzela (s. 7, pozn. 5). Čtenář se bohužel nedozví, zda k jeho opomenutí vedly věcné a koncepční důvody, nebo jen technické hledisko, tedy ohled na rozsah práce. To by bylo docela oprávněné, neboť i při daném omezení pramenné základny práce Vojtěcha Bažanta výrazně překračuje požadovaný rozsah a působí celistvým dojmem. Přihlédnutí k Tetzelovi by přitom usnadnila skutečnost, že je k dispozici poměrně nedávný český překlad (který ovšem figuruje mezi autorovými zdroji). V této souvislosti lze poznamenat, že ani v případě Václava Šaška autor nepracuje s dochovanou verzí textu, nýbrž s novočeským překladem. To je oprávněné do té míry, že dochovaný text sám je latinským překladem. Nicméně alespoň poznámka, zda přihlédnutí k latinským termínům přináší pro téma nějaké podstatnější poznatky, či nikoliv, by možná byla na místě.

Tyto diskusní připomínky, v oponentském posudku víceméně povinné, nemění kladný dojem, který práce vzbuzuje. Vojtěch Bažant se vyrovnal nejen se zvolenými prameny, ale i s

novou a nejnovější literaturou. To mu umožnilo nespokojit se s opakováním výsledků dosavadního poděbradovského bádání, nýbrž přispět i některými vlastními postřehy. Podle mého názoru tak správně postihl charakter zkoumaných pramenů a jejich možné funkce (itinerář na způsob cestovních souřadnic) i identitu autorů (srov. na s. 17 hypotézu o pozici Šaška z Bírkova na dvoře Lva z Rožmitálu a v jeho poselstvu). Bakalářskou práci Vojtěcha Bažanta tedy jednoznačně doporučuji jako velmi zdařilou. Pro rozpravu při obhajobě pak navrhuji problematiku stavovsky podmíněného vnímání ciziny, jejích obyvatel a kultury, a to i ve spojitosti s nadnárodní aristokratickou kulturou končícího středověku.

V Basileji 11. června 2010

Pavel Soukup, Ph.D.